

Poština
pavšalirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna na-
ročnina 50— D
mesečna 5— „
Inozemstvo
celoletno 100.
Posamezne
številke se ra-
čunijo po D1-25
Inserati
se računajo:
pol str. 560 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglaših
beseda 50 p.**Kaj hočemo?** Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!

Pred občinskimi volitvami v Sloveniji.

Iz vrst naših somišljenikov smo prejeli več vprašanj, ali naj nastopijo pri predstoječih občinskih volitvah.

Naše mnenje je, da je težko nastopati samostojno tam, kjer še ne obstoji krajevna politična organizacija slovenskih republikancev. Kjer pa takšne organizacije že obstoje, tam naj republikanci nastopijo, da dajo s tem povdarek naši ideji. Kjer se boste odločili za nastop, nastopite samostojno, brez kompromisov, da se ne bo ta ali ona stranka

bahala, da republikancev v Sloveniji ni. Za kandidate postavite v tem slučaju samo odločne slovenske federaliste in republikance, trezne in pametne može, ki bodo znali delati v korist občine. Kjer mislite, da bo ljudstvo volilo republikansko, pa organizirajte čimprej politično krajevno organizacijo, ki naj pripravi vse potrebno za samostojni nastop pri občinskih volitvah. V slovenskih občinah zavijraj republikanska slovenska zastava! Za pojasnilo se obrnite na upravo našega lista.

Ponarejeni dokumenti.

Pretekli teden so demokrati listi v Belgradu, v Zagrebu in v Ljubljani razširili vest, da je bil dr. Korošec v avdijenci pri kralju in da je kralj pri tej priložnosti pokazal dr. Korošcu dokumente, iz katerih naj bi bilo razvidno, da je prejemal Radić za časa svojega bivanja v inozemstvu od boljševiške vlade v Moskvi velike svote denarja, da s tem denarjem razruši Jugoslavijo. Kralj da je pokazal dr. Korošcu originalne pobotnice o prejetih svotah.

Na podlagi teh poročil so zagнали zlasti slovenski demokrati listi, na čelu jim »Jutro« in »Narod«, silen krik in vik o veleizdajalskem početju Stefana Radića.

Za vse pametne ljudi je bilo od vsega početka jasno, da gre tu za velikansko sleparijo in goljufijo. Splošno znano je namreč, da je ravno Radić s svojo agitacijo komunizem na Hrvaškem takorekoč uničil — in sedaj da bi mu ruska vlada dajala milijone na razpolago? A če bi bil Radić tudi res dobil kakšen denar iz Rusije — kaj more kdo sploh misliti, da je ruska vlada tako prismojena, da bo šla in pobotnice poslala belgrajski vladi na ogled?

To naj verjamejo stare babe, kakor pravimo, ne pa pametni ljudje!

Ze samo teh par pomislekov je dovolj, da so pametni ljudje takoj začeli dvomiti o pristnosti imenovanih dokumentov. In res, ni bilo treba dolgo čakati, da se je stvar pojasnila. Danes vemo, da je tiste pobotnice ponaredil neki znani »stručnjak« za ponarejevanje listin, imenom Grauer!

Sedaj pa nastane vprašanje: Kdo je naročil pri Grauerju ponaredbu listin?

Parv gotovo tisti, ki jih je rabil! Rabila pa je take »dokumente« belgrajska vlada, da jih predloži kralju kot dokaz, da Radić ruši državo, da je veleizdajalec, in to ne samo on, ampak tudi vsi njegovi poslanci.

Te zavratnosti pa so se poslužili radikali in demokratje zato, da bi kralja oplašili, da ne bi dal vlade v roke tisti skupini v parlamentu, kateri pripadajo tudi Radićevi poslanci, ampak da bi oni sami obdržali vlado v rokah!

Pašić in Pribičević sedita torej na vladi s pomočjo ponarejenih dokumentov.

Vse to pa slovenskih demokrat-
skih »vodilnih« listov, zlasti »Ju-
tra« in »Naroda«, prav nič ne ovira
na nadaljnem širjenju takih brez-
vestnih laži. To dokazuje, koliko
smemo tem časopisom še verjeti —
nič, prav nič, ker jih ni drugega,
kakor sama laž in umazana slepa-
rija!

Mi se pa ne bomo prav nič ču-
dili, če bomo kdaj brali v tem ali
onem inozemskem listu, da je naša
slavna vladavina zgrajena na laži,
na prevari in na ponarejenih doku-
mentih. Lep kredit v inozemstvu že
dolgo uživamo, zakaj ne bi še lep-
šega?

Tri slike Nikole Pašića.

V svojem listu »Slobodni Dom«
objavlja Radić tri slike o Nikoli
Pašiću. O Pašiću sodi neki Srb
tako:

»Pašić ni ne bojevita in ne
tvorna sila. On je silno oprezen,
skoro bojazljiv, nima pa niti zna-
čaja niti sposobnosti, da bi kaj
ustvaril. Ljudi zna dobiti na svojo
stran s tem, da ni maščevalen, am-
pak jako rad pozabi na osebne ža-
litve. Dobrot in uslug, ki jih je kdo
napravil njegovim rodbini, ne poza-
bi. Posebno še je hvaležen tistim,
ki pomagajo zakriti kakšno nepo-
štenost njegovega edinega sina. Dr-
ži pa vedno s tistim, o katerem mi-
sli, da bo koncem koncev močnejši.
Sebe in svojo radikalsko stranko je
dolgo vzdrževal iz ruskih carskih
fondov. Zato je ostal ruskemu ca-
rizmu zvest kot pes, danes pa služi
kakor suženj francoskemu milita-
rizmu. Jaz osebno ga imam rad, ker
mi je storil precej dobrega, kot Srba
pa me oblije rdečica, če pomislim,
da bi imel biti Pašić največji Srb.
Bog daj, da Pašićeve »vrline« ne bi
bile nikdar »vrline« srbskega na-
roda.«

Neki Nemeč opisuje Pašića na
sledoč način:

»Pašić ima dolgo brado in s to
brado odločuje v svojem klubu. Ni-
kdar ne govori tega, kar misli, in

nikdar ne misli tega, kar govori. On
goljufa vsakega, ker misli, da tudi
hoče njega vsak goljufati.

On dobro ve, da siromak težko
ogoljufa bogataša. On smatra vse
ljudi za figovec in za sleparje, reče
pa vsakomur, kdor mu sledi, da je
največji junak in poštenjak. V nje-
govi stranki ni nikogar, ki bi vedel
zakaj mu sledi. Edini vzrok je ta,
da je Pašić edini, ki radikalom ga-
rantira vlado.«

Anglež pa slika Pašića tako:

»Pašića poznam od l. 1907. da-
lje, ko sem ga spoznal na takratni
balkanski razstavi. Takrat sem se
čudil, da Pašić ne zna ne angleško,
ne nemško in ne francosko. Rekli
so mi, da on dobro govori samo neko
macedonsko narečje.

Pašić je naravnost neverjetno
zahrbtn in hinavski. On je pravi
bizantinski »galijaš«, ki živi od sa-
mih zvižaj in prevar. Požretni dano
besedo ali pa nekaj podpisati, samo
da lažje izvrši kakšno sleparijo, to
je za Pašića nekaj vsakdanjega. Za-
to sem vedno smatral za Srbijo ne-
srečo, da jo vodi tak človek, kate-
remu smo morali dati roko le iz
vljudnosti.«

Tako slikajo domačini in tuji
»največjega jugoslovanskega držav-
nika«.

Naročajte „Avtonomista“.

LISTEK.

45

Kmečki punt.

Hrvaško napisal Avgust Senoa.

„Da,“ je odgovoril Drmačić, „odkril sem
Vaši milosti vse svoje razbojniško življenje,
da bi dosegel tako Vaše zaupanje.“

„Ali pa, razbojnik ti, razumeš stvar, zaradi
katere sem te dal poklicati?“

„Da naj grem za agitatorja med turopolj-
ske suhače? Vsekakor.“

„Ali poznaš Turopolje?“

„Vsak grm, vsako krčmo od turških šanc
na Odri do Lekeničkega zvonika, od Rakitovca
do zadnje Dubranske kleti, poleg tega tudi
slavni „visoki breg“, ki ga lahko preskoči
vsak zajec.“

„Torej, moj nepočesani gospod Krišpin,
prestavi svoja kopita na „visoki breg“ in na-
ščuvaj suhače proti gospodu Vurnoviču.“

„Na uslugo sem, toda moja kopita niso
podkovana.“

„To se pravi,“ je rekel Alapič, „Vaše lo-
povsko blagorodje trka na mojo mošnjo, kaj
ne, baraba?“

„Seveda, jasni račun, dobri prijatelji,“ je
prikimal Šimen. „Ves svet ve, da potrebuje
agitacija zlatih in srebrnih vab. Toda poglejte
menj. V privatni praksi ne gledam na raztrgane
čevlje in predrte lakte, toda v gosposki službi
mora biti človek umit in počesan, že zaradi
ugleda.“

„Na,“ se je zasmel Alapič in vrgel Šimnu
težko mošnjo, „umij in počesi se. Jutri zjutraj
krenita s Petrom na Gorico. Toda, da mi ne
zaspiš v kakšni krčmi, sicer te natakem na
raženj.“

„Ne bojte se te mršave pečenke, plemeniti
gospod, vse predober je posel pri Vas.“

„Idi!“

„Servus humilimus dominationis vestrae!“
se je poklonil Šimen, stlačil mošnjo v žep in
odšel iz kamrice, v katero je takoj stopila Ja-
gica.“

„Hvala Bogu,“ je vzdihnil Gašper, „javno-
politične zadeve so opravljene, sedaj pridejo
na vrsto privatne. Sedaj sem tvoj, Jagica.“ In
je objel krčmarico.

Tišina je ležala nad mestom, vse je spalo,
samo nočni čuvaj je vsako uro spominjal go-
spodarje in gospodinje „Var te ogenj, var te
luč!“ in še zateglo pristavil „Bog nam daj
svojo pomoč!“

Na Jakobovo, to je na 25. dan meseca
julija l. 1565 je poklical ban Peter Erdodi ple-
miški zbor na skupščino v plemenito, svo-
bodno mesto Zagreb. Ta poziv je plemiče
zadel kakor strela. Sedaj se je moralo odlo-
čiti. Čulo se je, da je Taši od kralja prinesel
važna pisma, nihče pa ni vedel, kaj je v njih.
V strahu so ugibali to in ono, povdarjali dej-
stvo, da je baš Taši prinesel pisma, nestalni
ljudje, ki so se sili samo uklanjali, pa so začeli
zmajevati z glavami.

Dan pred Jakobovim — bila je nedelja —
se je gospod Amrož peljal iz Brezovice v Za-

greb. Nedaleč od kraljevega broda na Savi
je srečal veliko družbo turopoljskih plemičev,
ki so se pod zastavo pomikali proti Zagrebu,
vodila pa sta jih na konjih brata Jakob in Blaž
Pogledič iz Kurilovca. Ko je Blaž opazil pod-
bana, je zamahnil z roko in vsi so začeli kli-
cati: Živijo Ambrož! Nato je prijahal Blaž k
Ambroževemu vozu in rekel s poklonom:

„Plemeniti gospod! Vse je v redu! Vaši
smo! Jutri nam bo ban moral dajati račun!“

Ambrož se je zahvalil, Blaž pa se je vrnil
k svoji družbi rekoč, da bodo njegovi ljudje
v sosednji vasi še počivali, predno bodo kre-
nili preko Save.

Ko je prišel v Zagreb, je stopil takoj proti
domu gospoda Konjskega pri Kamenitih vratih.
Ko je vstopil, je našel za mizo same domačine:
gospo Anko, gospo Uršulo in njene tri zete.
Vsi so skočili po koncu, da bi podbana pozdra-
vili.

„Pohvaljen Jezus!“ je rekel Ambrož, „ka-
kor vidim, si za jutri brusite jezike! In celo
ženske, ki na skupščini nimajo besede! Kaj je
novega? Ali ste prešteli naše glasove?“

„Saj gospoda že dva dni ne delajo dru-
gega,“ je rekla Anka Konjska; „škoda, da ni-
sem možakar!“

„Kako stojimo?“ je vprašal Ambrož in se-
del na visok stol.

„Dobro, oče!“ je živahno odvrnil Stjepko:
„Turopolje je pridobil gospod Vurnovič, oni
imajo večino glasov.“

„Spoštovani gospod!“ je pripomnil Konj-
ski, „dasi upam, da bo večina naša, vas ven-

Iz naše organizacije.

Iz brežiškega okraja. Tu delujeta, kakor nam poročajo že dve krajevni politični organizaciji slovenskih republikancev, ki ste številno zelo močni in sicer v Mihaelovcih in Rigoneah. Pripravlja se ustanovitev še več novih organizacij v tem okraju.

Iz črnomeljskega okraja nam piše zaupnik: Ker ste bili pri zadnjih volitvah dve republikanski stranki, je treba izvesti koncentracijo. Slovenija mora imeti eno samo republikansko stranko in je treba gledati na to, da bodo vsi pravi in resnični federalisti in republikanci združeni v eno samo politično enoto. Pojav več republikanskih strank bi prinesel le škodo. Potrebna je tedaj mobilizacija vseh republikancev v eni stranki, ki bi se idejno zlagala z veliko HRSS. Treba je čimprej ustvariti glavo, to je vodstvo, list in program. Vzemite, prosim, te moje pripombe blagohotno v vednost, a vedite, da s tem nočem dajati pouka, najmanj pa možem, ki so danes vodniki nas federalističnih slov. republikancev in katere dobro poznamo po njihovih spisih v naših revijah in tudi drugače. — Poroča nam, da se vrše priprave za ustanovitev krajevne organizacije.

Iz ribniške doline nam poročajo: Prosim Vas za informacije kaj in kako bode znanje. Iz lista posnemamo, da ste v sporu z SLS. Ali se ta spor ne da več poravnati? Kakor vidite, je tukaj v kočevskem okraju zelo veliko ljudstva z Vami in bi želeli zvedeti, kako naj nastopimo pri prihodnjih volitvah. — Tudi iz te doline nam poročajo o pripravah za ustanovitev krajevnih organizacij slov. republikancev.

Iz metliškega sodnega okraja nam piše zaupnik: Pri nas je revščina in ž njó nezadovoljnost z danimi razmerami. Vse sedanje slovenske stranke smatramo za gospodske, ker gredo le za tem, da ljudstvu vsilijo svojo voljo, ne upoštevajo pa njegovih želja. Kolikor je teh strank, toliko je koritarjev. Ljudstvo se ne more izobraževati, ker dela po leti do 16 ur dnevno, a po zimi, ob kratkih dnevih v svojih kočah nima potrebne razsvetljave in prostora. Kar se je kmečki človek naučil v ljudski šoli, to pri danih razmerah večinoma pozabi in zna komaj še podpisati svoje ime. Da bi se dvignila izobrazba ljudstva, pa nihče ničesar ne stori. Časopisi se ne potrudijo ljudstvo česa naučiti, ampak jih samo hujskajo, da se zaradi teh gospodskih strank med seboj koljejo in sovražijo. Treba je tedaj, da si sami zgradimo nekaj boljšega in koristnejšega. Treba bi bilo shodov, na katerih bi se nam to

in ono pojasnilo. Ustanavljamo zato krajevno politično organizacijo slov. republikancev.

Iz Studencev pri Mariboru nam pišejo, da bodo oživel politično republikansko organizacijo. Vendar nočejo nobenih sporov med slov. republikanci, kakor so bili pri zadnjih volitvah v škodo vsega gibanja.

Iz Moškanjcev nam piše prijatelj: Enkrat, okrog Božiča je »Avtonomist« napisal, da mi sami ne zmoredno nič; ampak to ne more biti mnenje »Združenja«, ker bi iz tega sledilo, da brez Hrvatov nismo in ne bomo nič. Jaz pravim: Vsak narod zmoredno toliko, kolikor ima življenjske volje. Volja pa je, ki o končni zmagi ne dvomi. Že od prejšnjega trdim, da je politično edino pravilno, da gremo skupaj s Hrvati proti Srbijancem, ker so tudi oni proti nam ena fronta. »Hočemo!« — tega je treba najprej našim ljudem, v tem vidim izhodišče naše narodne vzgoje za bodočnost. — Razumem, da prihajajo na nas napadi od stranke, ki edina ima res kaj izgubiti, razumem in obžalujem, zato, ker nam je — za zdaj! — bila ipak najbližja in je bila dozdaj! — skoro edina, ki smo jo lani mogli voliti. Zakaj me posvečate več pažnje »Samostojnim«? Če je n. pr. res, da se je g. Pucelj med »Zemljoradniki« še zadnji hip trudil, spraviti jih k radikalom, potem bi bilo treba opozoriti na to ljudstvo. Od »samostojnih« je treba — po mojem skromnem mnenju — dobiti vse poštene ljudi, kajti morda je ni med nami stranke, tako puble kakor je ta. Tukaj n. pr. je v vasi Mezgovce večina pri tej stranki. Tem je treba odpreti oči. Ne verujem, da bi spravili SLS na odločno pot brez hudih borb, ker utegne ona pri prihodnjih volitvah največ izgubiti. Vendar mislim, ali bi se ne dala vsaj ostrina med nami in SLS v primeru volitev kolikor toliko omiliti? Seveda je zato treba — dveh! Pozdravljam vse odlične borec za naše ideje. — I. K.

Iz Slovenske Bistrice nam poročajo, da se ustanavlja več krajevnih organizacij slov. republikancev po vaseh. Nek zaupnik nam poroča tudi sledeče: Na Jožefovo sem pristvoval zaupnemu sestanku SLS v Slov. Bistrici. Poslanec Žebot je pripovedoval, da je opozicijski blok pridobil kralja in generale na svojo plat. Jugoslovanski klub bo usmeril državno politiko na boljše pot, za kar se imamo zahvaliti drju. Korošču, ki je ne samo med poslanci, ampak celo ma dvoru zelo priljubljen. To se večini navzočim ni dopadlo, ker pomeni to spasonosno politiko od zgoraj navzdol. Tu smo namreč republikanci zelo številni in spoznavamo, da morajo stare meto-

de slovenske politike, kakor so jo poznali na Dunaju, proč med staro šaro.

Iz mokronoškega okraja nam pišejo: Pozdravljamo Vašo misel federativne republike. Naša želja je, da bi šlo kmečko in delavsko ljudstvo skupno v boj pod vodstvom poštenih mož. Vas sicer osebno ne poznamo, toda čujemo, da ste poštene in pametni ljudje. Kakor vidimo, ljudstvo s sedanjo slov. politiko ni zadovoljno in utegne SLS pri prihodnjih volitvah veliko izgubiti. Ustanovitev krajevne politične organizacije slov. republikancev ni lahka reč, toda polagoma bo že šlo, ker so ljudje že sami govorili o tej potrebi reči.

Bučevci pri Križevcih. Tu se je vršil zaupni sestanek slov. republikancev 6. aprila. Simpatije ljudstva so na strani HRSS, zato kmečko ljudstvo pri nas želi podobne politične organizacije. Poročevalec je povdarjal, da se tega ni treba bati, ker delamo po veljavni postavi. Orožniki nimajo nobene pravice ljudi zaradi tega nadlegovati. Vseh postav in postavnih predpisov se je treba držati in jih izpolnjevati. Naš namen je zakonitim potom doseči znosne življenjske prilike in repub-

likansko samoupravo ljudstva na svojih tleh. — F. A.

Iz Ljutomerskega in radgonskega okraja nam poročajo, da so predpriprave za celo vrsto krajevnih političnih organizacij slov. republikancev že končane.

Iz Središča nam poročajo, da so predpriprave za krajevno organizacijo slov. republikancev končane in bo organizacija kmalo gotova. — M. K.

Tudi iz Haloz smo dobili podobno poročilo.

Celjska okolica sledi zgledu Novecerkve in dobili smo več tozadevnih dopisov.

Iz rogaškega okraja prihajajo poročila, da se snuje več krajevnih političnih organizacij slov. republikancev. — K.

Iz Krčevine poročajo, da so priprave za ustanovitev krajevne politične organizacije slov. republikancev v polnem teku.

Tržišče. Tu se pripravlja politična krajevna republikanska organizacija. Vidim — pravi zaupnik — da se bo večinoma volilcev pridružila naši bodoči Slovenski republikanski stranki kmetov in delavcev. Z veseljem grem na podrobno organizacijsko delo.

Slovenski federalisti in republikanci!

Med našim kmečkim ljudstvom je nastalo novo politično gibanje, ki je povsem samoraslo in ki ima zlasti dva znaka: **republikanski samoupravni in socialni znak.** To gibanje ni umetno, ampak gre od spodaj navzgor. Slovensko kmečko ljudstvo je začelo reagirati na strašno politično, samoupravno in socialno brezpravje, v katerem danes živi. Se brez pravega osrednjega vodstva, že ustanavljajo zavedni slovenski federalisti in republikanci po vaseh krajevne politične organizacije. Pozdravljamo to zveze gibanje. **Somišljeniki**, pojdite vsepovsod na podrobno organizatorično delo, zlasti oni, ki imate sposobnost in voljo za to, da se končno združijo te žive veje v mogočno drevo — v emotno slovensko republikansko falango vseh kmetov in delavcev.

Da tudi mi s svoje strani pomoremo k temu prepotrebemu delu, objavljamo danes nekaj praktičnih navodil, kako se naj dela.

Kako ustanoviš krajevno politično organizacijo?

Krajevne politične organizacije je najboljšje ustanavljati za vsako vas posebej. Če to zaradi malega števila somišljenikov ali pa zaradi velike bližine večih vasi skupaj ni prikladno, pa se naj ustanovi za več vasi skupaj ena organizacija. Vsaka krajevna organizacija

imej po možnosti načelstvo iz 8 oseb in sicer: predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in 4 odbornike. Krajevni odbor sam določi članarino za člane po krajevnih razmerah in potrebah.

Sestanki po § 2. shodnega prava.

Povabi pismeno najprej znane somišljenike na svoj ali svojega prijatelja dom. Gostiln se je najboljšje izogniti. Tiskana vabila lahko dobiš, ako jih naročiš po dopisnici, pri upravi »Avtonomista« v Ljubljani, Breg 12. Tak sestanek je po zakonu dovoljen in ga ni treba nikomur naznamiti. Zakon zahteva sledeče: na sestanek po § 2. shodnega prava v smislu zakona z dne 15. novembra 1867 (drž. zakonik LVIII. št. 135) ne smejo priti ljudje **oboroženi**. Sklicatelj mora povabljeni poznati. Predno se začne razgovor, vzemi kos papirja in napiši nanj imena vseh navzočih. Če pride orožnik na sestanek, nima nobene druge pravice, kakor pregledati ta imenik povabljenih gostov in se prepričati, če sklicatelj povabljeni ljudi res pozna. Zakon pravi (razsodbo drž. sod. z dne 26./4. 1892 št. 96), da je kot povabljenega smatrati vsakogar, ki ima vabilo, katero se glasi na njegovo ime. Razsodba kaz. dvora z dne 17./2. 1891, št. 864 pa pravi, da mora sklicatelj sestanka **poznati povabljenega** po znakih, ki označujejo posameznika ter mora

dar prosim, da ne greste jutri na zborovanje. Namesto Vas bomo govorili mi.“

Društvo se je prestrašilo, podban pa je šinil kvišku in začuden vprašal: „Zakaj?“

„Govorilo se bo o Vas,“ je Konjski plaho odvrnil, „prosim Vas, ne idite.“

„Ali si ob pamet, svak?“ je besno zakričal Stjepko in udaril s pestjo po mizi, „da nam nisi nič povedal o tem. Tem lopovom je treba krinko strgati z obraza.“

„Zakaj pa lahko gre ban na zborovanje? Ali ni on početnik vsega nasilja?“ se je Uršula živahno vrinila v pomenek.

„Ban vodi zborovanje,“ odgovori Konjski mirno, „mi Vas bomo branili in Vam vse sporočili, gospod Ambrož! Toda rotim Vas, ne hodite na zbor!“

Podban pogleda ostro gospoda Konjskega, nato pa zamahne z roko in reče: „Odstranite se za nekaj časa! Samo Konjski naj ostane!“ Vsi so odšli.

„Gospod Konjski,“ nadaljuje Ambrož, „Vi ste nekaj izvedeli. Govorite!“

„Bom,“ odgovori Konjski. „Škof Draškovič Vam sporoča, da ne hodite na zbor. On je izvedel baje važne razloge za to. Moglo bi priti do burje in preprirov. Domovina je v nevarnosti: sedaj je potrebna sloga in pripravljenost na boj. Za to Vas škof prosi. Več mi ni hotel povedati, toda slutim, da je Tah! pridobil kralja zoper Vas. Za božjo voljo ne hodite!“

Nekaj časa je podban zamišljeno molčal, nato pa je vprašal:

„In kje je škof?“

„Odšel je na Trakoščan, da se izogne nevihti na zboru.“

„Pokličite gospe in gospode zopet,“ je rekel podban. Konjski je storil tako.

„Gospodje, bratje,“ je rekel podban prišlecem, „jutri ne pojdem na zborovanje.“

„Za pet ran božjih!“ je kriknila Uršula vsa iz sebe in prijala starca za roko, „Vi nas ženete v pogubo! Ne storite tega, za božo voljo!“

„Oče!“ je zavekal Stjepko in pokleknil pred Ambrožem, „rotim Vas pri sinovski ljubezni, ne storite tega; eden las Vaše sive glave je vreden več ko sto njihovih besedi.“

Toda podban je vzdignil glavo in rekel: „Ne pojdem.“

Tedaj je skočil Konjski k njemu in mu je poljubil roko.

„Hvala Vam, častiti mož! Branil Vas bom do zadnjega diha. Vi drugi pa potrpite. Pokazalo se bo, kako je duša Ambroža Gregorijanca plemenita!“

• • •

Jakobovo predpoldne je — rok skupščine. Po sobi hiše gospoda Konjskega se izprehajajo gospod Ambrož s sklonjeno glavo in na hrbtu sklenjenimi rokami. Mračen je in nemiren. Po sobi hodi sem in tje kakor zaprt lev po kletki. Včasih postoji in pogleda skozi okno. Gleda, kako prihajajo skozi kamenita vrata poslanci na zbor. Eni hitro, živahno se razgovarjajo, da bi ne zakasnili, drugi počasi in molče, kakor da jih ni prav volja. Peš in na konjih, velikaši in turopoljski bajtarji v modrih suknhah

pod plašči. Ambrož pa ne more, ne sme. Mračno stisne obrvi in si obriše veliko solzo. Popolnoma sam je. Možje so odšli z doma na zborovanje. Anka pa je v svoji sobi pri materi Uršuli, ki jo stresa vročina. Sam je s svojimi sivimi lasmi, s svojim poštenim srcem, ki ga je potegnulo s seboj zaradi tujega nepoštenja. Živeje in močnejše mu bije srce. Kaj bo prišlo? Ure lezejo počasi kakor črvi, samo včasih se čuje kak klic z Markovega trga. Ta prihaja z zbora, ki se vrši na dvorišču mestne hiše. Poldne mine in pride ena. Tedaj se začuje ropot, šum in kričanje na ulici. Podban stopi k oknu. Besni, razjarjeni, zardeli, jezni, smejoči se odhajajo plemiči z zborovanja. Zunaj na hodniku se začujejo koraki. Vrata se odpro, v sobo pade Stjepko, poklekne pred očeta in zakriči:

„Oče! Moj oče! Sramota pred Bogom!“ Pridejo tudi Baltazar, Kerečenj, Konjski, Druškovič in Vurnovič, vsi blede, drhteči, obupani, in na Stjepkov krik plane v sobo od mrzlice žareča Uršula s plamtečimi očmi in ž njo Anka. „Kaj je? Za Božjo voljo!“ zakliče Heningovica in pohiti k Stjepku.

„Tih ženske!“ zapove Ambrož mirno, „takoj boste čule. Gospod Konjski naj govori!“ Nato sede, Konjski pa začne s pridušenim glasom:

„Davi smo z dobrim upanjem odšli na zborovanje. Glasove smo prešteli. Večina je bila naša in ta bo lahko odvrnila strela od naših glav, in naj bi prišla tudi s prestola. Markov trg je bil poln zborovavcev, toda nobenega krika in vika ni bilo, vse je samo šumelo, vr-

sklicatelj napraviti zapis vabljenih, temeljem katerega oblastvo lahko pregleda navzoče zborovalce. Ako se po tem ravnaš, te nobena oblast ne sme zaradi sestankov nadlegovati, sekirati ali celo kaznovati. Velikih sestankov ni treba prirejati, ker se manjše število ljudi lažje pogovori med seboj. Tudi kričanje je nepotrebno, ker nima haska. Tiskana vabila izpolniš lahko tudi s svinčnikom.

Kaj poveš na sestanku po § 2?

Ko si vse tako napravil, pozdravi lepo somišljenike. Povej jim, da nam je Slovincem potrebna odločna politika, ako hočemo ostati in biti samostojni na svojih rodnih tleh. Povej, da smo za to državo, ampak ne za takšno, v kateri vlada kakšnih 20 belgrajskih velikaških rodbin. Hočemo, da bodi država federativna republika, v kateri naj zavlada prava svoboda in demokracija. To hočemo priboriti skupno s hrvaškimi kmetom in sicer brez vsake revolucije, samo z zakonitimi in dovoljenimi sredstvi, zlasti pa tako, da ves kmečki in delovni narod slovenski pri volitvah odda svoje kroglice za federativno in republikansko urejeno Slovenijo. Potem prečitaj začasni pravilnik krajevne politične organizacije. Ako ga še nimaš, piši ponj na upravo »Avtonomista«. Ko ste razgovor (debato) skončali, izvolite odbor in potem naj odborniki pozovejo vaščane k pristopu.

Ako mislite, da bo sestanek po § 2. večji, naj bo več sklicateljev, dva ali trije, ki pa morajo vabila na sestanek seveda vsi podpisati.

V gostilnah zborujte samo takrat, če res ne najdete drugega primernega prostora.

Daj ljudem brati!

Naše slovensko ljudstvo je potrebno političnega pouka. Zato glej, da čimbolj razširiš »Avtonomista« (na Štajerskem tudi »Mursko Stržo« v Radgoni). Dobro bo, če kakšne članke berete skupaj in se potem o predmetu razgovorite. To je zelo koristno. Čitajte tudi brošuro »Mala politična šola«. Teh brošur bo še več. Vsebina je izbrana in stvarna, a cena teka nizka, da te 3 dinarje za brošuro zmore tudi najrevnejši človek. Ob nedeljah popoldne se zberite pri sosedu ali ob lepem vremenu na vrtu ali pa pri kozolcu ter se pomenite o vseh teh rečeh, kajti gre za Vas! Zlasti se posvetujte tudi o svojih organizacijah in gospodarskih vprašanjih svojega kraja. Pri tem boste prišli na marsikatero pametno misel, ki bo vredna, da se jo tudi izvede, ako gre za splošno korist.

Kakor povodenj!

Ko ste v domači vasi ustanovili krajevno politično organizacijo slovenskih republikancev, stopi ob priliki ali kakšno nedeljo v sosedno vas in razloži to potrebo pametnim ljudem tudi tam ter jim daj navodila. Če tega ne moreš, naznani naslov republikansko mislečih mož upravi našega lista, ki jim bo doposlala potrebne tiskovine. Tako se bo naš pokret razširil po vsej Sloveniji in bo kakor povodenj, pred katero bodo imeli strah in rešpekt vsi, ki so doslej napravili ali povzročili tolikšno škodo našemu ljudstvu.

in Slovencev, dasi je smatral, da se ta dogovor ne more izvršiti v praksi, in je za trdno pričakoval, da narod popravi ponzanje Srbije in njegovo osebno, ki ju je po njegovem mnenju z njim zadelo. (Milan P. Gjorgjević, Srbija i Jugosloveni za vreme rata 1914—1918. Beograd, 1922.)

Na Slovenskem se je pretresalo vprašanje centralizma in federalizma, monarhije in republike. »Jugoslovanska demokratska stranka« se je izrekla (13. novembra) za »popolnoma enotno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev z osrednjo vlado«; obenem je sprejela (20. novembra) dalmatinski predlog za svoj, po katerem naj bi se bila začasno do konstituante določila regentstvo in osrednja vlada z 11 ministrstvi in 5 (oziroma 7, ko se pridružita še Črna gora in Vojvodina) državnimi tajniki, ki naj bi bili posredovalci med državo in pokrajinskimi vladami, pri čemer naj bi bili izključno državni posli zunanji, vojaški, pomorstveni in finančni; glede državne oblike je bil Ivan Tavčar v »Slovenskem Narodu« (23. novembra) mnenja, da ni potrebno govoriti o tem pred volitvami v konstituanto, ko je obstoj Jugoslavije v nevarnosti. V tem smislu (za takojšnje popolno združenje, odklanjajoč »vsakršno separatistično politično stremljenje kot kvarno Jugoslaviji«, in da je vladna oblika postranskega pomena, ker ima o končnoveljavnem ustroju države, svojo besedo konstituanta, je podalo v »Slovenskem Narodu« (23. novembra) 44 duševnih delavcev (pozneje se jih je pridružilo še 29) posebno izjavo.

Nasproti temu je »vseslovenska ljudska stranka« (21. novembra) odklanjala dalmatinski predlog, češ, da po svoji osnovi nasprotuje vsakršnim demokratičnim načelom, se izjavljala za republiko, ker je zlasti v takšni obliki vladavine videla poročstvo za demokratični ustroj države, ter zahtevala oprta na prirodno pravo, na načela krfskega dogovora in na sklep

hrvaškega sabora z dne 29. oktobra, da se slovensko ljudstvo svobodno odloči glede svojega položaja v skupni državi, pri čemer je poudarjala, da se je kulturni odsek »Narodnega Sveta« v Ljubljani soglasno izjavil za ohranitev slovenske plemenske individualnosti. »Slovenec« je že poprej (12. novembra) pisal, da je republika državna oblika bodočnosti, ter se je, dasi je priznaval zasluge Karadjordjevičev za srbski narod in mišljenje Srbov, izrekal za svobodno federativno južnoslovansko republiko, ker si s tem prihranimo v bodočnosti nevarno in krvavo krizo, ki nastane pod vplivom svetovnih idej, in iz razloga, da so po svetovni vojni narodi dozoreli za popolno samovlado. Po sprejetju ženevskega dogovora je dostavljal (13. novembra), da hoče lojalno delovati za blaginjo mlade države, ako se konstituanta odloči za monarhijo, dasi ostaja na republikanskem stališču.

Izvrševalni odbor »jugoslovanske socialno-demokratske stranke« je predlagal (22. novembra) svojim organizacijam resolucijo za »socialno republiko z najširšo samoupravo ljudstva«, odklanjajoč »vse separatističnim smotrom služeče federalistične težnje.« Kakó si je stranka predstavljala ureditev južnoslovanske države, dokazujeta članka Antona Kristana v »Napeju« (19. in 20. novembra), v katerih je odklanjal federalizem, češ, da se je zahteva po Jugoslaviji utemeljevala s stvarno podlago, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi en narod, enoten jugoslovanski narod, a da je treba demokratične samouprave (avtonomije), t. j. velikih občin (kakor sodni okraji) in okrožij (s kakimi 300.000 prebivalci), ki bi bili gospodarsko in jezikovno zaokroženi in nad katerimi bi bila centralna vlada s parlamentom: močna centralna vlada bi lahko v nekaj letih zenačila vse dosedanje razlike v narodu, s čimer bi se prej mogla doseči socialna republika. (Dalje prihodnjč.)

Politika in zgodovina.

(Dalje.)

III.

Ob preobratu, dne 29. oktobra 1918. leta, je zavladao splošno navdušenje, da smo se osvobodili avstro-ogrškega gospodstva, a ob enem so se začela oglašati vprašanja o notranji uredbi, ker je zagrebški »Narodni Svet« kot najvišja izvršujoča oblast na ozemlju bivših avstro-ogrskih južnih Slovanov naznanil vsem prizadetim državam, da se hoče nova država združiti s Srbijo in Črno goro v skupno državo. Prvi poskus združenja je bila t. zv. ženevska deklaracija (9. novembra), ki so jo podpisali za Slovence Anton Korošec kot predsednik zagrebškega »Narodnega Sveta« ter Gustav Gregorin kot član londonskega »Jugoslovanskega odbora« in Gregor Zerjav kot časnikar.

Ženevska deklaracija je priznala »Narodni Svet« v Zagrebu kot predstavitelja in vlado bivših avstro-ogrskih južnih Slovanov ter

osnovala skupno ministrstvo za kraljevino Srbijo in področje »Narodnega Sveta« v Zagrebu z namenom, da organizira skupno državo, ki naj bi ji konstituanta dala končno obliko. Skupno ministrstvo naj bi bilo obsegalo zunanje, vojaške in mornariške ter pomorsko-trgovske posle; poleg tega naj bi se bilo skupno ministrstvo brigalo za sporazumno upravljanje onih državnih poslov, ki bi bili sicer ostali v kompetenciji narodnih vlad, kakor promet, prehrana, skrb za ujetnike in preganjance, vdove in sirote po padlih vojaki, invalide, finance za kritje skupnih potreb. (Ferdo Šišić, Dokumenti o postanku kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca 1914.—1919. Zagreb, 1920.)

Ženevski dogovor ni obveljal, ker se je Pašić proti svoji volji udal — kakor je dejal sam — le zato, da se ne bi bila kazala nesloga pred narodnimi nasprotniki in onemogočila ena država Srbov, Hrva-

Dnevne vesti.

Srečne in vesele velikonočne praznike želita vsem naročnikom in bralcem uredništvo in uprava »Avtonomista«.

Radičeva izjava. V zagrebškem listu »Hrvat« je dal objaviti Radić izjavo, v kateri pozivlje vlado, naj tiste dokumente, ki bajé dokazujejo, da je on dobil mnogo denarja iz Rusije, **obelodani**; dokler pa gospodje ministri tega ne store, jih imenuje lopove in lažnjivce.

Ali ste že brali? Ali ste že brali knjižico »Mala politična šola«? Če je še niste brali, napišite na do-

pisnico naslov: Uprava »Avtonomista«, Ljubljana, Breg št. 12. Na ta način bo dobila uprava približen pregled, koliko knjižic naj da še v tisk, ker je prva naklada pošla. Kakor hitro bo dotiskana druga izdaja, prejmete knjižico po pošti. Da je knjižica zadela v živo, dokazuje to, da vsi slovenski listi o njej — molče! Samo »Slovenec« jo je omenil, a še ta samo zato, da je mogel očitati nam, da smo mi tisti, »ki vidimo ljudstvo le ob času volitev, sicer pa vidimo le sebe«. Pri tem je najlepše to, da mi sploh še nikdar ni-

velo in se po strani gledalo. Videlo se je, da se pripravljala vihar. Ko so zagledali nas, namreč mene, Stjepka in Kerečenja, je šepet potihnil in vse oči so se zapičile v nas. Ustavili pa se nismo. Pozdravili smo se s tem in onim in šli naravnost proti mestni hiši, da bi si poiskali ugoden prostor. Tako smo se bili snoči domeni. Na dvorišču je bilo že precej plemstva obeh strank, naših več, kakor sem lahko videl na prvi pogled. Potem jih je z Markovega trga pritrsnilo še več. Dvorišče je majhno, tako da je nastala prava pisana gneča. Pririnjili smo se na desno stran, za nami pa bratje Sekelji, Zaboki, Druškovič, Mrnjavčević, pavlinski opat, poslanec mesta Zagreba Tomo Mikulič, meščani križevski, varaždinski in plemiči s Kalnika, posebno Samoborci.

Nasproti nam sta nekako škodoželjno smejoč stala Mato in Šime Keglevič, s sklonjeno glavo Gjuro Svesvetički in tudi njegov brat Stjepan, ki se je sladko in ponižno klanjal medvedu Šimnu Kegleviču; Ladislav Bukovački je objel svoj trebuh in bulil pre dse. Ivan Petričević je krilil z rokami, skakal od enega k drugemu in s prstom kazal na nas, Ivan Forčić pa je visoko vihral svoj pijanski nos in otiral vsak prašek s svoje suknje. Na njihovi strani se je nabralo precej nižjega plemstva, Petričević pa je v eno mer na pozdrave prikimal val z glavo in iztezal vseh deset prstov v zrak. Naenkrat se je začul krik in vik. Prišli so Draganičanci z zastavo! Vsi do zadnjega so stopili na našo stran. Mi smo molče gledali pred se, jaz pa sem se nekoliko čudil, da ni bilo niti Poglediča, niti

Vurnoviča, sploh nobenega Turopoljca. Saj so nam vendar vsi obljubili! Trobenta zatrobi, prihaja ban; vse plemstvo je zagibalo, sto glav se je iztegnilo. Pod soboljo kapo je šel v baržunasti modri obleki ban, za njim je nosil Alapič novo svileno zastavo, za njim je šel smehljajoče se in z glavo kimajoč grbavi Gašpar, poleg njega pa — Tahí. Koničasta kapa se je zibala na njegovi glavi, z desnico je držal široko nožnico sablje. Visoko je nesel glavo, trepalnice je poveznil, spodnjo ustnico naštulil. Ban je sedel za mizo sredi dvorišča, ob njem zapisnikar Damijan; en stol je ostal prazen — Vaš. Nastala je tišina. Pogledal sem na nasprotno stran. Tam je stal Tahí, nemirno motal dolge brke okoli prsta in gledal nas — z očesom, ki se je peklenko smehljalo, za debelimi ustnicami pa so se mu pokazali beli zobje. Erdödi je začel govoriti. Glas se mu je tresel, toda govoril je odločno. Pozdravil je stanove in dodal, kako ljubo mu je, da se je toliko plemstva zbralo v tako resnem času, ko se sovražnik krščanstva znova pripravlja na napad domovine. Da ve, da bodo stanovi žrtvovali, kar bo treba, in pokazali svojo zvestobo kroni in domovini. Da pa se ta vzvišena naloga doseže — tukaj je Erdödi začel govoriti glasneje in vsi njegovi pristaši so uprli oči v nas — je treba spoštovati oblast in postave, in če treba tudi z mečem zatreti plevel, ki skuša zadušiti pravico. To da je volja presvetlega kralja, ki bo znal vsakega nasilnika zatreti, in ban bo izvrševal kraljevo voljo, ker „Pravica je temelj vsake vlade.“

„Pravica!“ se je Ambrož bridko nasmejal, „pa nadaljujte!“

„V gneči je bila taka soparica, da bi človeku lahko možgani zavreli; v vsakem je nestrpno vrela kri. Stipo Svesvetički je banove besede s prikimavanjem odobral, predrznež Tahí pa je pri zadnjih besedah zakričal: „Tako je! Živijo kralj!“ in z njim vred nekoliko plemičev, na naši strani pa je vrel in šumel; Luka Sekelj je švrknil Taha: „Glejte ga, angelja pravice!“ Mrmraje je potihnilo, toda na tihem je vrel. Pokašljujoč je zapisnikar prečital kraljevo pismo, s katerim je potrdil sklepe zadnjega plemiškega zbora. Kmetje so dolge latinske litanije zevaje poslušali. Plemstvo pa je šepetajoč gledalo kvišku v prvo nadstropje, odkoder je s hodnika prvega nadstropja bogato oblečena banica opazovala zborovanje, poleg nje pa Helena Tahova —

„Helena!“ zamrmra togotno Uršula, „zet hitreje!“

„Ban je,“ tako je nadaljeval Konjski, „kakor se nam je zdelo, važnejše stvari odlagal in venomer gledal proti vohodu; enako jaz, ki sem nestrpno pričakoval Turopoljce. Skupščina je določila višino dimničine, izbrala člane banskega sodišča in izbrala Mojzesa Humskega za eksaktorja; sklenila je, da morajo kmetje iz okraja Bedekoviča utrditi Križevce in že se je začelo govoriti o utrditvi Koprivnice — toda v tem je prihrumela s sabljami obožena četa turopoljskih plemičev in na njih čelu Vurnovič, bratje Poglediči in župan Arbanas. Postavili so se v sredini med levo in desno stranjo, pred

smo pri volitvah samostojno nastopili. Knjižice »Mala politična šola« pa ne berite le enkrat, ampak dvakrat in trikrat in desetkrat, da boste razumeli vsako besedo in vsak stavek v njej. Na praznike imate časa in prilžnosti za branje dovolj.

gumijevе pete

in

gumijevе podplate

nosijo otroci in odrasli, ker so isti trpežni, poceni in ugodni za nositi.

Napredek. Iz vrst srednješolske mladine smo dobili dopis, iz katerega posnemamo, da se tudi med našim mladim naraščanjem vedno bolj širi federalistično - republikanska misel. Naši somišljeniki imajo tudi že svojo »Zvezo«, kateri sicer ne pripadajo mestni elegantni fantički, pač pa večinoma revnejši, toda resni dijaki. Mladim fantom kličemo: **Le krepko naprej in ne obupati, ne odnehati!**

Mislite za lastnimi možgani! Razni »vodilni slovenski politiki« se ničesar tako ne boje, kakor če bi začeli ljudje sami misliti. Dosedaj je bila namreč navada, da so ljudje samo kimali na vse, kar jim je povedal »vodilni politik«. Če je rekel »vodilni politik«, da je za monarhijo, so ljudje kimali. Če je rekel, da je za republiko, so ljudje tudi kimali. Če je rekel, da ni ne za monarhijo in ne za republiko, so ljudje tudi kimali. Če je rekel, da je »jugoslaven«, so ljudje kimali. Če je rekel, da je Slovenec, so ljudje tudi kimali. Kimali pa so ljudje zato, ker niso mislili. Mislili pa zato niso, ker so se bali sami misliti, češ da tega oni sami ne smejo, ampak da sme misliti samo »vodilni politik«, oni pa smejo samo kimali na vse, kar jim pripoveduje »vodilni politik«. Ko smo pa mi ljudi opozorili, da smejo misliti tudi oni, da morajo celo misliti sami, takrat je bil pa ogenj v strehi; kar prav dobro razumemo. Če bodo namreč začeli ljudje sami misliti z lastnimi možgani, bi bilo kmalu konec slave raznih »vodilnih politikov«. Zato berite vsi knjižico »Mala politična

šola«, ki vam bo prav pošteno odprla oči! Knjižico naročite po dopisnici pri Upravi »Avtonomista«, Ljubljana, Breg št. 12.

Zalostna slika naših gospodarskih razmer. V Ljubljani in v njeni najbližji okolici je naprodaj nad 200 hiš! Dosedanji lastniki deloma ne morejo več zmagovati stroškov za popravila, ker hiše nič ne nesejo, deloma so pa prisiljeni hiše prodajati vsled pomanjkanja denarja, deloma pa zaradi davka. Ravno tako je v ljubljanski okolici na prodaj tudi lepo število kmečkih domov, mnogo jih pa utegnejo prodati na javni dražbi. Cene hiš in posestev so vsled obilne ponudbe silno padle, padle pa so cene tudi zaradi splošnega pomanjkanja gotovine. V gospodarskem oziru vedno bolj »napredujemo«, odkar smo »ujedinjeni in osvobojeni«, ker gre ves denar v obliki davka iz dežele, nazaj pa nič drugega ne pride kot neka malenkost za beraške uradniške plače. Ko bo prišlo vse na kant, bodo pa tudi davkarje lahko zaprli.

Dnevnicе Radićevih poslancev. Radićevi poslanci so dvignili v Belgradu njim po zakonu pripadajoče dnevnicе v znesku nad milijon dinarjev. S tem dnarjem bodo poravnali stroške svojega prebivanja v Belgradu, ostanek po bo romal v volilni fond. Sam za sebe ne bo nihče nič dobil.

Vse, ki so prejeli brošuro »Mala politična šola«, prosimo, da nam isto vrnejo, ako jim jo je še kaj ostalo. Brošura nam je namreč popolnoma pošla, tako da več naročil nismo mogli več izvršiti. Če se bodo naročila še množila in ako ne prejmemo zadostno število istih vrženih, bomo morali napraviti drugo naklado! — Uprava.

Somišljenikom na Štajerskem. Tednik »Murska Straža«, ki izhaja v Radgoni in katera je prav dobro urejevana, služi idejno našemu pokretu. Zato jo priporočamo! Nasprotniki urednika tega lista hudo napadajo. Tako je n. pr. mariborski »Tabor« objavil nanj sledeči napad: »Mali republikanski »prepisavček« g. Roman Bende, lastnik, izdajatelj, glavni in odgovorni urednik »Murske Straže«, se je po levje pričel boriti za »slovenstvo, človečanstvo, za veliko jugoslovansko federacijo in republiko« in zmagovito

kliče pod zidovi monarhistične Jerihe: »Tromba lahko zapoje«. G. Roman Bende se očitno pripravlja za vlogo slovenskega Radića. enkrat samo še prepisuje Radićeve fraze iz »Slobodnega doma«. Morda bo še za ministra v Radićevi republiki, ako vedno priden bo... — Takšni nesramni napadi so za »Mursko Stražo« najboljše priporočilo med ljudstvom.

Volitve v Italiji. Pri zadnjih volitvah v Italiji je število slovenskih glasov zelo nazadovalo. Nemci, ki jih je pod Italijo komaj polovico toliko kot Slovencev, so oddali mnogo več nemških glasov kot Slovenci slovenskih. Mi se temu pojavu ne čudimo, ker vidimo v njem samo plod tiste politične vzgoje, ki jo še danes vodilni listi v Sloveniji oznanjajo. Le v vlado, le z vlado! — Samozavesten Nemeц je ostal samozavesten Nemeц, Slovenec pa menda že mora biti po svoji politični vzgoji samo vladinovec in kimovec.

Angleški list o sedanji krizi. Največji londonski list »Times« piše 25. marca o naši državni krizi in pravi med drugim, da je Pašič odstopil samo vsled prihoda enega dela hrvaških republikanskih poslancev v parlament. To je zadostovalo, da se je pokazalo, da sloni Pašičeva večina na pesku. Pašič je mogel dotlej vladati z neko »večino« samo zato, ker ni imel proti sebi 70 zastopnikov hrvaške republikanske stranke. Hrvaški republikanci, ki zastopajo ogromno večino Hrvatov, niso nikdar prenehali pobijati vidovdanske ustave. Hrvaški voditelj Radić je nedavno sklenil sporazum z delom demokratov, s Slovenci in z muslimani iz Bosne. Nato je bilo tako jasno, da more tak blok takoj vreči Pašičevo vlado. Tako je že sam prihod enega dela hrvaških republikancev v Belgrad povzročil Pašičev odstop. Pašič bo sedaj naravno gledal nato, da si skrpa kakšno »večino« s sredstvi, v kakršnih je on že zdavnaj mojster. Popolnoma neverjetno pa je, da bi se mu to posrečilo na temelju vidovdanske centralistične ustave. Hrvati, Slovenci, Macedonci, Črnogorci in muslimani vpijejo po avtonomiji, Hrvatje pa zahtevajo svojo neodvisnost po vzoru Irske... — Angleži pišejo o dogodkih v naši državi mnogo boljše in pravilnejše kot pa »vodilni« slovenski centralistični listi.

Blagodati centralizma. Kranjska deželna blagajna je med vojno in tudi po razsulu do najnovejšega časa točno izplačevala kunone in izžrebane obveznice Kranjskih deželnih posojil. Sedaj od belgrajsko centralistično komando pa kar naenkrat za to »nema para«. »Haračljivo ljuti« izterjava z vsi brezobzirnostjo poleg visokih davkov kot poseben davčni pribitek prejšnje deželne dokla-

de in jih odpremljajo tja preko v vedno prazne režimovske blagajne. Da bi pa izpolnjevala svoje plačilne obveznosti, tega radikalna cincarija ne pozna. Radovedni smo, koliko časa bomo morali čakati, da se bo kak komisija stručenjakov s to zadevo »pozabavila«. Čas bi tudi že bil, da bi se — v šestem letu našega ujedinjenja — že vendar uredilo tudi izplačevanje kuponov bosensko-hercegovskih deželnih posojil. Merodajni činitelji, ganite se in spravite te zadeve v tir. Državnemu kreditu tako brezmejno zavladačevanje in odlašanje likvidnih terjatev neizmerno škoduje. Ako teh balkanskih metod ne bo konec, si bo v prihodnje vsakdo temeljito premislil, preden bo podpisal kako novo državno osojilo.

Obleke

najboljše, najcenejše, v največji izberli ima

J. Maček, Ljubljana

Posebni oddelek:

otroške obleke, moško perilo.

Kaj ni prav? V nedeljski številki se nas je lotil »Slovenec« z velikim loparjem in napisal, »da se »Avtonomist« v vsaki številki zaletava v avtonomistično SLS, »da ne napadamo, ampak podtikamo« (podčrtali mi, op. ur.), »da imajo nad našo pisavo veselje samo centralisti«, »da se poteguje urednik »Avtonomista« samo za mandat«, »da rahljamo proticentralistično fronto«, »da se poslužujemo zavijanja«, »da naj se gremo učiti brati«, »da opravljamo posle za nasprotnike«, »da pišemo čisto navadne laži«, »da ljudem, ki niso pristaši SLS, celjska resolucija SLS ni nič mari«, »da ne verjame, da bi bil kak bralec »Pravice« hodil pripovedovat ravno uredniku »Avtonomista«, kaj mu v stranki ni prav« (uredniku tega res ni noben bralec »Pravice« povedal, ampak nekemu drugemu gospodu, op. ur.), »da je »Avtonomist« avanturističen (= pustolovski), »da gotovo noben pristaš SLS pri »Avtonomistu« ne bo sodeloval ne v eni, ne v drugi obliki«, »da rušimo avtonomistične vrste«, »da se poslužujemo v boju sredstev kot so zavijanje in laž«, »da ne služimo resnici«, »da smo demagogi (= zapeljevalci ljudstva)«, in »da vidimo v prvi vrsti le sebe, ljudstvo pa poznamo le ob času volitev.« — Ljudje, ki »Avtonomista« že dolgo berejo, naj blagovolijo presoditi resničnost ali neresničnost teh očitkov sami. **Mного boljše bi pa storil »Slovenec«, če bi jasno in odločno povedal, ali je SLS za federacijo in**

njimi pa Jakob tako, da ga je lahko vsakdo videl. Meni se je razveselilo srce. Stjepko pa si je drgnil roke in besno pomeril Taha, ki mu je pogled mirno vrnil. Tudi ban se nikakor ni vznemiril. Gašpar Alapič, ki je dotlej sedel in gledal v tla, je celo vzdignil glavo in mežiknil kakor maček, da sem se naravnost začudil. Zavlada je tišina kakor v grobu. Ban je naglo vstal, vzela izza pasa veliko pismo z ogromnim pečatom in ga dal Damijanu. Ta ga je odprl. Nihče ni niti dahnul. »Mi Maksimilijan drugi...« je začel zapisnikar čitati, kako nasilje je zavlada v Slavoniji, da so neki velikaši in plemiči pogazili zakon in pravico in zločinske roke vzdignili celo na kraljevega namestnika, na — bana, pred vsemi pa —

»Podban Ambrož Gregorijanec, kaj ne?« je zaklical Ambrož, skočil kvišku in oči so mu čudno zasijale.

»Da, Ambrož Gregorijanec,« je rekel Konjski »toda v tem trenutku je nastal med plemiči glasen nemir in pogledi so se začeli križati. Kralj — tako je nadaljeval zapisnikar — je sklenil maščevati ta zločin, zato je podbana odstavil —

»Gorje!« je zaklicala Uršula in se udarila s pestjo po čelu, »vse je izgubljeno. To je torej ta vzvišena pravica! Fuji!«

Stjepko je stal v kotu, škripal z zobmi in stiskal sabljo, v očesu pa so se mu zasvetile solze. Ambrož se je stresel, toda naglo je sedel, mahnil Konjskemu in ob roko oprt dejal: »Dalje! Dalje!«

»Krik in vik se je vzdignil v skupščini; šumelo je, vrelo, vršalo, sablje so žvenketale, pe-

sti se vzdigale. Ban je prebledel, zapisnikar umolknil. Ban je zamahnil z roko. Vsi so se pomirili in zapisnikar je čital dalje, da je kralj odredil, naj se podban in njegovi pristaši zaradi zločina kaznujejo, toda komaj je to prebral, kar se je ban dvignil in glasno zaklical: »Ker je podban po kraljevi volji spoden, pa izvolimo novega! Hočete?« »Izvolimo!« je zagrmel Tahi. »Izvolimo!« so zakričali njegovi sosede. »Ne!« sem zakričal tako silno, da so se mi skoro rebra zaletela in da sem že mislil, da sem vihar ukrotil — toda Jakob Pogledič je zamahnil s kapo in zavreščal: »Volimo! Živijo ban! Dol z Gregorijancem!« In vsa tolpa njegovih kmetov je zagrmela na en glas: »Živijo ban! Dol z Gregorijancem!« Meni je kri oledenela. Stjepko je segal za sabljo, Vurnovič je prebledel na smrt in zgrabil Poglediča za prsa. Izdali so nas, propadli smo, in kakor vihar so završali besni kriki nad našimi glavami, v tej brezumni zmešnjavi pa se je zapilil v nas peklenjski pogled nasilnika s Susjeda, z višine pa črno kačje oko njegove žene Helene. Skočil sem na klop in hotel govoriti. Pogledič je zamahnil z roko. »Dol!« je zatulila tolpa. Kerečenj je z vzdignjenimi pestmi skočil pred bana, on pa je zaklical: »Ali hočete Ivana Forčiča za podbana?« — »Hočemo!« je zatulila skupščina in Klegleviči so vzdignili nosatega Forčiča na ramena. »Živijo Forčič!« so zakričali kmetje na Pogledičev znak in Forčič je sedel na Vaše mesto. — »Mir!« je zaklical v tem trenutku glas, ki je vsakemu presunil srce; bled in tresoč je stopil ta moj prijatelj Vurnovič pred bana, bled, kakor da je ležal v grobu; oči so se mu zasvetile

kakor dvoje razbeljenih koles, ko je s sabljo udaril po mizi. »Mir, pravim jaz, hrvaški plemič, čigar svobodna beseda se ne plaši pred vašim besom. Vi ste nalagali kralja, zvičajno izmamili pismo, mu zatajili prevaro, s katero je Tahi oplenil ubogo vdovo, pogazili ste pravico, oblatili staro hrvaško čast, prevarali ste neuko plemstvo s prokletim podkupovanjem, zlati venec pravice ste zamazali z rjo, vi zločinci prikrivate svoje zločine s škrlatnim plaščem, toda jaz navadni plemič protestiram proti sili in zlobi, proti prevari in nasilju. Ne bojte se, ta sablja se ne bo vzdignila na vas, ker sem jo nabrusil za Turka, ker nas sedaj kliče domovina; toda gorje vam, kadar bomo s Turkom opravili. Zlomili ste plemenito srce starega Hrvata, razbili srečo cele rodbine, oplenili vdovo! Gorje vam!« Tako je govoril Vurnovič. Ban pa se je stoje opiral z rokami na mizo, bulil z napol odprtimi ustmi v pogumnega plemiča in se na vsem telesu tresel, tako mu je prevelika jeza vzela besedo. Tahi je zardel v obraz, beli lasje so se mu naježili kakor griva, ves besen je skočil na stol in zavreščal: »Dol z Vurnovičem! Mi smo gospodarji! Mi imamo moč v rokah! Vaši Uršuli bom poklonil beraško palico!« »Bog te bo sodil, krvnik!« mu je zabrusil naš prijatelj — toda v tem trenutku so zablislile nad njim sablje, on pa se je primaknil k nam in s povzdignjenimi sabljami smo odšli s skupščine sem. O, plemeniti gospod! Zakaj Vam moram to javiti, zakaj sem moral doživeti ta dan — — —

(Dalje prihodnjich.)

za republiko ali ne. Da — ali ne? To je glavno.

Dobra znamenja. V najnovejšem času dobivamo mnogo dopisov tudi iz vrst samostojnih kmetov in demokratov, ki se odločno izjavljajo za federacijo in za republiko. To je dobro znamenje za končno zmago federativno-republikanske misli v Sloveniji. Uspehi se dajo doseči samo z jasnostjo, odločnostjo in z doslednostjo. Dobro znamenje je tudi, da so ljudje tako naglo segli po naši knjižici „Mala politična šola“, da bomo morali prerediti drugo izdajo, ker je prva naklada skoro pošla. Najboljše znamenje, da smo na dobri in pravi poti, pa je to, da nas vseprek napadajo in blatijo in grdiijo. To je dokaz, da ljudi zelo bodo to, kar napišemo, in zato nas sovražijo, ker se nas boje.

Težka naloga. V nedeljskem „Slovcu“ stoji, da „ima naša stran-ka (= SLS) žalibog drugačne nasprotnike v velesrbskih centralistih, pred katerimi moramo braniti slovenstvo.“ Obramba Slovenstva je težka naloga. V „obrambo Slovenstva“ se slovenski parlamentarni zastop v Belgradu še danes imenuje „Jugoslovanski klub“, nekdanja „Katoliška tiskarna“ pa „Jugoslovanska tiskarna“.

Kaj bi bilo prav? Prav bi bilo, če bi naši nasprotniki odkrito zapisali, da se republikanske organizacije zato bojijo, ker bi ta organizacija utegnila pri prihodnjih volitvah res dobiti kakšen mandat.

Suhe župe imajo belgrajski komunisti in zato se jim je zahotelo po

slovenskih in hrvaških delavskih groših. V raznih delavskih glasilih poziva „centralno vodstvo stranke v Belgradu“ slovenske in hrvaške delavce, naj naberejo kaj denarja za belgrajsko centralo. Mi s svoje strani svetujemo slovenskim in hrvaškim delavcem, naj bodo pametni in previdni, in naj nikakor ne pošiljajo denarja v Belgrad kar tako. Najprej naj vprašajo svojo centralo, koliko denarja potrebuje in zakaj in šele potem naj se odločijo pomagati. Denar naj le zbirajo, kolikor ga morejo nabrati, toda ta denar naj obdrže doma, v prvi vrsti za svoje lastne organizacije. Če pa je treba belgrajski centrali pomagati, naj ji tudi pomagajo, toda kakor rečeno naj najprej vprašajo, kaj centrala s slovenskim denarjem namerava. Zakaj se pa belgrajski „voditelji“ ne obrnejo v prvi vrsti na srbske delavce? Če se pa srbski delavci nočejo odzivati na prijazna vabila „voditeljev“ za denar, potem naj pa belgrajski „voditelji“ to odkrito povedo in naj prepuste potem tudi vodstvo centrale tistim, ki jih je več, to je slovenskim in hrvaškim delavcem!

Nakup gozdov, desk, tramov in drv. Zaloga trboveljskega premoga in drv. Prodaja na debelo in drobno. - Plačljivo tudi na obroke.

DRUŽBA ILIRIJA
Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon štev. 220.

ZA KMETE.

Sajenje sadnega drevja.

Eno najvažnejših opravil v sadovnjaku je sajenje sadnega drevja. Ker se pri tem poslu vrše čisto napake, ki jih pozneje ni mogoče več izbrisati in katere nevesči sadjerejci pripisujejo prav radi drevesničarjem na rovaš, podajem glede sajenja naslednja navodila.

Jame za sadno drevje naj se izkopajo nekoliko časa pred saje-

njem najboljše že v rani jeseni, da se zemlja do časa sajenja prezrači. S tem pa še ni rečeno, da bi morali čakati s sajenjem drevja do pomladi, kajti jesensko sajenje je vsekor boljše od pomladanskega.

Glede širokosti jam se držimo pravila, da je jama tem boljša, čim širša je. Zatorej tudi 3 m široka jama ne bo preširoka in le v posebno

dobri zemlji se lahko zadovoljimo z jamo od 1.50 m širokosti v kvadratu.

Z ozirom na globočino se ravnamo po kakovosti spodnjih zemeljskih plasti. Ako naletimo že v globočini 1/2 m na pusto, skalnato ali kamenito spodnjo plast, ne bomo dalje kopali, ker bi s tem skušali zvbati drevesne korenine na umeten način v nerodovitne spodnje plasti, kjer bi ne našle dovolj potrebne hrane in bi drevo začelo hirati. Kot pravilo torej velja, da se skalnatih tal naj ne dotikamo, ako hočemo omogočiti uspešen razvoj posajenega drevja. V slučajih, ko imamo opraviti z neugodnimi spodnjimi plastmi zemlje, se poslužimo boljše sajenja na gričke ali navožene kupe. Takšni kupi morajo biti kolikor mogoče široki in naj imajo kolikor mogoče poševne stene.

Navadno se kopajo okrogle jame, akoravno tudi četverooglate jame niso napačne. Ako računamo širokost jame v premeru, so štirioglate jame celo boljše, ker je zemlja zrahljana tudi v oglih, ki pri okroglih jamah odpadejo.

Pri kopanju jam moramo skrbeti za to, da pridejo posamezne plasti zemlje na posebne kupe. Zgornja plast zemlje pride pri poznejšem zasipavanju v neposredno bližino drevesnih korenin, manj dobra zemlja pa se porabi za dopolnitev jame.

Če pri sajenju obenem tudi gnojimo, tedaj spravimo gnojilo — dobro strohneli hlevski gnoj ali kompost — v jamo šele takrat, ko je do polovice ali dveh tretjin zasa. Na dno jame ne gnojimo, ker bi ostal gnoj v tej globočini brez učinka; tudi bi zvbil korenine pregloboko v zemljo, kar bi imelo za poznejše uspevanje drevja slabe posledice.

Visokodebelna in polvisokodebelna drevesa potrebujejo v prvih letih po sajenju opore ali kola. Mogoče pa je vzgojiti drevje tudi brez kola in to v legah, ki so zavarovane proti vetrovom. Kol je zabiti v jamo pred sajenjem in sicer tako, da pride s spodnjim delom v trdo

neprekopano zemljo, ker le na ta način more nuditi zanesljivo oporo. Da mu podelimo večjo stalnost in pokončno lego, pribijemo na spodnjem koncu kola, kjer se dotika trdnih tal prečno latico, ki varuje obenem tudi pred zlobnim izruvanjem kola iz zemlje. Ako bi kol postavljali šele po sajenju v zemljo, bi se lahko pripetilo, da bi ne ustrezal svojemu namenu kot opora drevesu, ampak bi sam potreboval oporo od drevesa, kar neredkokrat opažamo v zanemarjenih sadovnjakih. Tudi bi se lahko pripetilo, da bi pri postavljanju kola poškodovali drevesne korenine.

Da obvarujemo kol pred trohnenjem, ga je treba prepočiti s sredstvom, ki ga napravi trpežnega. Za surovo kolje se priporoča 5% raztopina modre ali bakrene galice (kupfervitriol), v kateri ga namakamo tako dolgo, da je skozi in skozi prepočeno. To se je zgodilo tedaj, ko se pokažejo zeleni znaki na zgornjem tanjšem koncu kola. Za suho kolje pa vzamemo lesni izvleček ali ekstrakt (Teer) ali karbolinej, ki ga segrejemo in z vrolo tekočino kolje dobro namažemo.

Kol naj ne zega v drevesno krono, ker bi se lahko ob njem obdrgnile in poškodovale veje v vetrovnem vremenu.

Vsajeno drevo se priveže na rahlo h kolu in sicer zato, da pri poznejšem sesedanju zemlje ne obvisi na njem. Šele za kakega pol leta, ko se je zemlja že dovolj vsedla, se vezilo obnovi in drevo na kol trdneje priveže.

(Dalje prihodnjič.)

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOVENSkih AVTONOMISTOV.

Odgovorni urednik Drago Brozovič. Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

K. WIDMAYER PRI „SOLNCU“

za vodo. Priporočam: Raznovrstno perilo, svilnate in druge robce, serpe. Manufakturno blago, oblečke, predpasnike. Vso opravo za novorojenčke, maje in nogavice domačega izdelka. Venčke in šopke za neveste in birmanke; kovtre, abtahe (peče)! Na debelo primeren popust.

Antikvarijat, knjigarna HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

IVAN JAX IN SIN

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 2.

Šivalni stroji

z 10 letno garancijo.

Izborna konstrukcija in elegantna izvedba iz tov. v Lincu. Ustanov. l. 1867.

Došlo je ravnokar večje število strojev za vsako obrt.

Vezenje poučuje brezplačno. Pisalni stroji Adler in Uranla.

Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffen- in motorete na prvo kolo. Cenik zastoj in franko.

FR. SLOVNIK

LJUBLJANA, Stari trg 2.

priporoča po najnižjih cenah svojo zalogo izgotovljenih oblek in manufakture. Obleke po meri se točno izvršujejo.

Nove lepe slovenske knjige!

Ravnokar so izšle nove knjige:

Regina Povest G. Kellerja, poslovenil dr. Joža Glonar. Cena Din 5-

Občinsko dete

Srbska vaška povest, spisal Branislav Nušič. Poslovenil Cv. Golar. — Cena dinarjev 15—.

Zeleni kader

Povest iz viharnih dni našega narodnega osvobajanja. spisal Ivan Zorec. — Cena Din 14—

Poštnina Din 1—

Tiskali in založili

J. Blasnik nasl., Ljubljana Breg št. 12.

Vse knjige se lahko naroče po dopisnici.

Knjige so res lepe in za ljudstvo zelo primerne in zabavne.

~~~~~

Nadalje priporočamo politične študije prof. dr. Drag. Lončarja, ki so izšle v knjigi pod naslovom

„Politika in zgodovina“

Tudi ta knjiga je izšla v založbi tiskarne

J. Blasnik nasl., Ljubljana Breg št. 12.

Kdor se zanima za politična vprašanja in za boj za avtonomijo Slovenije, naj to knjigo bere!

Cena Din 30—.

Vse pisalne, risalne in šol. potrebščine

dobite najceneje v papirni trgovini

Miroslav Bivic, Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 29.

Lastna knjigovoznica. — Velika zaloga šolskih zvezkov, map in blokov.

IVAN SAX, Ljubljana

Stari trg št 8

priporoča svojo trgovino manufakturnega blaga in obleke domačega izdelka po najnižjih cenah. Izdeljuje tudi obleke po naročilu.

STONE MALGAJ

pleskar za stavbe in pohištvo, lakiranje vozniških koles v ognju, Soboslikarstvo. Špecialni oddelek za črkoslikarstvo na steklo, pločevino, les, zid i. t. d.

Delavnice: Kolodvorska ulica št. 6. Celovška cesta štev. 121.

Združene opekarne d. d. Ljubljana

Telefon 733.

naznanjajo, da so otvorile

v sredini mesta na Miklošičevi cesti 13 tovarniško zalogo vseh vrst opeke

lastnega izdelka.

Opeka je na razpolago v poljubnih množinah po najnižji ceni.

GRIČAR & MEJAČ

Ljubljana, Šelenburgova ulica 3.

Samo najnovejše obleke za gospode, dame in otroke.

Konkurenčne cene!

Konkurenčne cene!

THE REX CO

LJUBLJANA, GRADIŠČE 10.

Telefon štev. 268.

Najboljši pisalni, razmnoževalni in kopirni stroji.

VSE PISARNIŠKE POTREBŠČINE.

Ljudska posojilnica

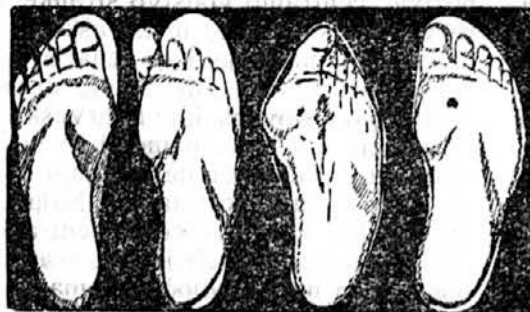
reg. zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru brez vsakega odbitka.

Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojno iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z **neomejenim** jamstvom, za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad K 150.000.000.—

Franc Szantner

Ljubljana, Šelenburgova ul. 1

trgovina čevljev in specialna tvrdka za ortopedična in anatomska obuvala

sprejema vsa naročila po meri in popravila.

MERAKL

barve, mastila, lake, kit, emajle, kistove (čopiče) in zajamčeno čisti firneš najboljše kakovosti nudi

Medić-Zankl

družba z o. z.

Maribor, Ljubljana, Novi Sad,
podružnica. centrala. skladišče.

Tovarne:

Ljubljana - Medvode.

NAJCENEJŠE NOVE IN RABLJENE PISALNE STROJE

v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

LUDOVIK BARAGA, LJUBLJANA
ŠELENBURGOVA ULICA 6./1. nad.

Barvne trakove, karbon-indigo papir ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno na zalogi.

ELIN

družba za električno industrijo d. z. o. z.

Gradi električne centrale in naprave.

Velika zaloga motorjev in električnega materiala. - Cene izredno nizke. - Postrežba točna. Na željo poset inženirja brezplačno.

Ljubljana, Dunajska cesta 1, telefon št. 68.

Maribor, Vetrinjska ulica 11, telefon št. 239.

Zadružna banka v Ljubljani

Brzjavni: Zadrubanka.

Aleksandrova cesta številka 5.

Telefon številka 367.

Vplačani kapital Din 3,000.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje

Prva žebeljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebeljarska zadruga, Kropa (Slovenija). Brzjavke: Zadruga Kropa. — Telefon interurban: Podnart številka 2.

Želji za normalne in ozkotirne železnice. Želji za ladje, črni ali pocinkani. Želji za zgradbe, les itd. Želji za čevlje. Spojke za odre in prage. Spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuge za podobe, zid, cevi, žlebove itd. Vijaki z maticami. Podložne pločice. Matice. Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd. Vijačni čepi. Verige. Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in rizbah najceneje. Ilustrov. ceniki na razpolago.

Trgovska banka d. d., Ljubljana

PODRUŽNICE:

Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

Dunajska cesta 4. (v lastni stavbi)

KAPITAL IN REZERVE DIN 18,300.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavni: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE:

Konjice, Meža-Dravogr.,